

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

בפני כבוד השופטת ענבל קצב-קרון

מבקש

נגד

משיבים

1

החלטה
בבקשה לדחייה על הסף

2 עסקינן בעתירת המשיבים (התובעים) למתן סעד הצהרתי הקובע כי זכות המבקש (הנתבע) כבן
3 ממשיך בטלה, כי רישום המבקש כבעלים של מכסת הביצים בטל, וכי המבקש אינו בעל הזכות
4 לעשות שימוש במחסן הביצים שבמשק.
5 בפניי בקשת המבקש להורות על דחיית התובענה על הסף.

תמצית טענות המבקש:

8 1. לטענת המבקש, אין שנוי במחלוקת, כי מונה על ידי הוריו ואושר על ידי האגודה המיישבת
9 כבן ממשיך בנחלה, כבר בשנת 1982.

11 2. לטענת המבקש, עוד אין שנוי במחלוקת כי מתוקף מעמדו כבן ממשיך וכל עוד לא בוטל, הינו
12 זכאי לרישום הזכויות בנחלה על שמו, לפי הוראות חוזה החכירה החל. חוזה החכירה קובע,
13 לטענתו, כי זכויות המתיישב בנחלה, אינן נכללות בעיזבון ועל כן, אין תוקף להוראות המנוחה
14 וצוואתה, לגבי ירושת המשק.

16 3. לטענת המבקש, מעמדו כבן ממשיך מעוגנת במסמך התחייבות ההורים, אישור הסוכנות,
17 אישורים מטעם [REDACTED] הודעת הסוכנות היהודית בתיק בית המשפט מיום 12.7.16,
18 כתב ההגנה שהוגש על ידי רשות מקרקעי ישראל, פסק הדין שניתן בת"א 17424-02-17
19 והחלטה המבהירה מיום 20.3.17 (לפיו "המבקש רשאי לממש את זכותו כבן ממשיך
20 באמצעות רישום הזכויות כבר רשות בנחלה...") והחלטת בית המשפט מיום 27.7.17.

22 4. לאור האמור, לטענת המבקש, תביעת המשיבים הינה חסרת תוחלת ודינה להידחות על הסף.
23 גם אילו צדקו המשיבים בכל טענותיהם (עניין המוכחש לחלוטין), הרי שדין טענותיהם
24 לביטול הבן הממשיך להידחות מטעמי התיישנות, מטעמי השתק פלוגתא (בעקבות תמ"ש

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

1 ומטעמי שיהוי ומניעות ודין טענותיהם בעניין מכסת הביצים להידחות על הסף
2 מטעמי השתק פלוגתא ושיהוי.
3
4 לטענת המבקש, לעניין התיישנות התביעה לביטול בן ממשיך- המשיבים אינם חולקים על .5
5 עצם כתב ההתחייבות ורישום המבקש כבן ממשיך, אך טוענים (סעיף 48 לכתב התביעה), כי
6 לשיטת המנוחה, הדבר הינו רישומית בלבד ועל מנת שיקבל בית מגורים לגור בו, כי להורים
7 לא הייתה כל גמירות דעת או כוונה כי המשק יעבור על שמו וכי עסקינן חוזה על תנאי בין
8 המנוח למבקש לפיו אם יתקיים התנאי של קבלת מגרש למגורים, בטל מעיקרו הרישום כבן
9 ממשיך. עוד טוענים הם, כי נפל במינוי פגם טכני, שכן ב-1982 לא אושר בוועד הנהלת האגודה.
10 לטענת המבקש, עולה מן האמור, כי עילת התביעה לביטול המינוי ועמה מרוץ ההתיישנות,
11 נולדו בעת חתימת ההורים על כתב ההתחייבות ביום 27.8.1982, שכן המשיבים, הבאים
12 בנעלי האם, טוענים כי בהתחייבות ההורים לא היה תוקף מלכתחילה. לטענתו, תקופת
13 ההתיישנות חלפה קרוב ל-30 שנים לפני הגשת התביעה, הרבה מעבר לתקופת ההתיישנות,
14 ודינה של התביעה להידחות.
15
16 לטענת המבקש, חלה אף התיישנות לגבי הטענה, כי המינוי הינו חוזה על תנאי שדינו היה
17 להתבטל עם קבלת מגרש המגורים, שכן המגרש התקבל בשנת 1985, הוא מועד היווצרות
18 העילה -32 שנה לפני הגשת התביעה.
19 לטענת המבקש, גם אם טוענים המשיבים כי בשנת 1999, "התהפך לב המנוחה כנגד המבקש"
20 והיא ביקשה לשנות את עניין הזכויות במשק- חלפן מאז ועד הגשת התביעה כ-18 שנים.
21
22 לטענת המבקש, טענת המשיבים כי מירוץ ההתיישנות בעניין הבן הממשיך מתחיל רק לאחר
23 פטירת שני ההורים, בחודש 1/2017, אינה נכונה ומנוגדת לעמדת הפסיקה. רישום זכויות הבן
24 הממשיך בנחלת ההורים, מושלם אומנם רק אחרי פטירת ההורים, אך למינוי יש משמעויות
25 רבות מיד עם היווצרו – הבן הממשיך זכאי להתקבל לחברות באגודה, להקים יחידת מגורים
26 נוספת בנחלה ועוד. רוצה לומר, המינוי לבן ממשיך יוצר מערכת של זכויות וחובות הרבה לפני
27 פטירת ההורים ובמילא גם מירוץ ההתיישנות לביטולו, אינו נולד עם פטירת ההורים.
28
29 לטענת המבקש, הרציונאלים לדוקטרינת ההתיישנות, המעוגנים בחוסר האפשרות לשמור
30 ראיות למשך שנים ארוכות, מתקיימים בענייננו, שכן טענות המשיבים כי לא נעשה פרוטוקול
31 אגודה ו/או כי אישור האגודה לא נחתם על ידי שני מורשי חתימה (והכל בקשר למינוי בן
32 ממשיך ב-1982), מועלות לאחר 35 שנה ומצדיקות את יישומה, בפרט, כאשר אין מחלוקת
33 שהמבקש נהג ונהגו בו כל השנים כבן ממשיך, ובכלל זה היה רשום בספרי האגודה.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

1 לטענת המבקש, אף מן הטעם של הגנה על אינטרס ההסתמכות שלו, כאשר הסתמך במשך
2 עשרות שנים על מינויו כבן ממשיך וציפיותו לקבל את הזכויות במשק בבוא היום ואף שינה
3 את מצבו בשל כך (הן בקביעת מגוריו במושב ובעיקר בכך שהשקיע את מיטב שנותיו, מרצו
4 ועבודתו בלול שבנחלה ובדרך זו פרנס את הוריו וקיים את התחייבותו כלפיהם) - יש הצדקה
5 להחלת ההתיישנות.

6
7 לטענת המבקש, התביעה לביטול מעמד הבן הממשיך, הוגשה רק לאחר פטירת שני ההורים
8 – עניין בעל משמעות רבה, שכן חלוף השנים ופטירת ההורים, גרמה לו נזק ראייתי ונוכח
9 הפטירה לא יוכל המבקש לעמת את ההורים עם הטענות ולהפריכן.

10
11 לטענת המבקש, **בעניין השתקי פלוגתא- פסק דינה של כב' השופטת א. אלון בתמ"ש 5840-05**
12 מיום 29.5.07 יצר השתק פלוגתא כלפי טענות המשיבים בתביעתם, שם ניסה המשיב לקבל
13 ללא תמורה את הבעלות במכסת הביצים ואף גרם לאמו לחתום על מסמך המעביר אליו את
14 הבעלות במכסה. כב' השופטת אלון הורתה על ביטול ההעברה וקביעתה מעוגנת, בין היתר,
15 בשורה של קביעות הסותרות את טענת המשיבים, כאילו המינוי לבן ממשיך היה פיקטיבי.
16 אומנם ההליכים בתמ"ש 5840-05 לא עסקו בהכרזה על בן ממשיך אלא בסוגיית העברת
17 המכסה (ובמובן זה, פסק הדין אינו מהווה השתק עילה), אך הקביעות בו, שניתנו לאחר דיון
18 בגופו, מהוות השתק פלוגתא.

19 כך, נקבע בסעיף 24 לפסק הדין, כי המבקש נטל על עצמו את העבודה היום יומית במשק
20 ובמטילות, מתוך ראייתו והבנתו כי הוא בן ממשיך, קרי בעל המשק בעתיד ובסעיף 27
21 לפסה"ד כי המבקש ראה עצמו כמחויב לעבודה כחלק מחובותיו להוריו כמי שהוכרז כבן
22 ממשיך ובסעיף 28 לפסה"ד כי נכון יהא להכתיר את ההתקשרות בין המבקש לבין הוריו,
23 כחווה בלתי כתוב, או חווה מכללא לפיו בתמורה לזכויות כבן ממשיך, התחייב המבקש
24 לעבוד, כל זמן שיידרש לכך, בעבודה במשק והמטילות.
25 קביעות אלו סותרות, לטענת המבקש, את טענות המשיבים.

26
27 לטענתו, אף טענת המשיבים כי ההורים לא התכוונו או כי לא הייתה להם גמירות דעת, כי
28 המשק יעבור בעתיד ע"ש המבקש, סותרות קביעות חלוטות בסעיף 29.1 לפסה"ד (וזאת בנוסף
29 להיותן טענות סותרות).

30
31 אף טענת המשיבים כי המינוי לבן ממשיך לא השתכלל שכן נפל פגם בהליכי המינוי סותרת
32 את הקביעה בסעיף 3 לפסה"ד לפיה "ביום 27.8.1982 מינו ההורים את התובע כבן ממשיך
33 בנחלה". טענות אלו אף סותרות את אישורי האגודה על מעמדו של המבקש כבן ממשיך ב-

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

- 1 של המשיבים אף סותרת את טענותיהם עצמם בתצהירים שהגישו בתמ"ש 5840-05 לפיהן :
2 "אכן התובע הינו בן ממשיך" והצהרה דומה שנמסרה על ידי האם המנוחה ותצהיר מטעמה.
3 העובדה כי המבקש היה בן ממשיך, לא הייתה אפוא במחלוקת בין הצדדים (ועל כן לא ניתן
4 אף לטעון כי סוגיה זו לא עמדה במחלוקת ולא נדונה במסגרת התיק). בפסה"ד נדונה לגופה
5 ונדחתה הטענה, בעניין תכלית המינוי (טענת המשיבים כי התכלית רק לצורך הקמת בית
6 המבקש בנחלה).
7
8
9 לטענת המבקש, **בעניין שיהוי והשתקים אחרים** – המנוחים לא נקטו בחייהם כל הליך .7
10 לביטול הבן הממשיך ויותר, היוזמה למינוי הבן הממשיך הייתה של המנוח. ההורים אף לא
11 יכלו, לטענת המבקש, לבטלו, כיוון שמדובר במתנה שהושלמה. עם מתן אישור הצד השלישי
12 – הסוכנות היהודית כבר בשנת 1982. משכך, אף ברי כי אין כל משמעות לביטול מעמדו של
13 הבן הממשיך באמצעות צוואה וממילא בהינתן שהנחלה אינה חלק מעיזבון, הרי אין המצווה
14 יכול לשלול בדרך של צוואה, את זכויותיו של הבן הממשיך. מכאן, שהמשיבים המתיימרים
15 לבוא בנעלי המנוחה כיורשיה (דבר המוכחש), מנועים מלטעון כנגד מעמד הבן הממשיך,
16 שההורים לא פעלו לביטולו בחייהם. מבלי לפגוע באמור, תובענה לביטול מעמד בן ממשיך
17 שהוגשה כ-35 שנים לאחר המינוי, נגועה בשיהוי המאיין אותה ומצדיק את דחייתה על הסף.
18
19 לטענת המבקש, הטענות המועלות על ידי המשיבים בכתב התביעה הן כאלה אשר על פי טיבן .8
20 אינן יכולות להיות מוכחות על ידי המשיבים ואחרי פטירת ההורים, שכן מדובר בטענות כנגד
21 מסמך בכתב עליו חתומים ההורים וכן לטענה ל"הסכם למראית עין". לטענתו הקביעות
22 בפסה"ד של השופטת אלון הינן חלוטות והן שונות מטענותיהם.
23 לטענת המבקש, קיימת חזקה עובדתית על פיה הורים הממנים בן ממשיך מודעים למשמעות
24 המושג ולהשלכותיו. לטענתו, לא ניתן לסתור החזקה בענייננו, בפרט שהאב המנוח היה ראש
25 מועצה אשר הכיר את הכללים, כפי טענת המשיבים.
26 לטענת המבקש, מאחר שהתביעה הוגשה לאחר פטירת ההורים המנוחים, נגרם לו נזק ראייתי
27 שלא ניתן להתגבר עליו.
28
29 לטענת המבקש, אף ביחס לסעד ההצהרתי לביטול רישומה של מכסת הביצים על שמו של .9
30 המבקש, קיימים השתקי פלוגתא ושיהוי.
31 לטענתו, המנוחה הורתה בצוואתה על הורשת המכסה למשיב 1, ואולם אין אדם יכול להוריש
32 יותר מזכויותיו, והאם לא יכולה היתה להוריש את הזכויות במכסת הביצים, שכן אלו היו
33 כפופות להתחייבותה כלפי המשיב כפי שנקבע בפסה"ד של השופטת אלון.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

- 1 לטענתו, הזכויות במכסת הביצים היוו עניינה הישיר של התביעה שם, ונקבע כי האם לא
2 יכולה היתה להעביר את הזכויות במכסת הביצים למשיב 1 שכן הדבר נוגד את ההסכם עם
3 המבקש, והעברה שביצעה האם הינה בטלה. לטענתו קביעות אלו מהוות השתק פלוגתא- הן
4 לגבי ההכרעות העובדתיות כי ההתחייבות לבן ממשיך חלה גם על מכסת הביצים, והן על
5 הקביעה המשפטית כי העברת המכסה לצד שלישי הינה הפרה אסורה של ההתחייבות.
6
- 7 לטענת המבקש, הגם כי פסקי הדין של ביהמ"ש העליון שהובאו ע"י המשיבים קובעים כי
8 מכסת הביצים הינה עצמאית למשק, אין באמור לשלול המסקנה כי במקרים ספציפיים
9 כבענייננו הסכימו הצדדים על כריכת המכסה בזכויות המשק או העברה עתידית לבן ממשיך.
10 עוד לטענתו, מאחר ופסקי דין אלו מאוחרים לפסה"ד של השופטת אלון, לא ניתן להחילם
11 רטרואקטיבית על פסק דין חלוט.
12 לטענתו, פסק הדין החלוט חוסם את תביעת המשיבים מבחינת מעשה בית דין.
13
- 14 לטענת המבקש, נקבע בפסה"ד כי המבקש הסתמך על קבלתן העתידית של הזכויות במכסה,
15 וכבר במועד הדיון בפסק הדין שם, התגבשה הסתמכות זו לכלל שיהוי. על כן ברי כי בחלוף
16 12 שנים והסתמכות ארוכה שנים התגבשה טענת השיהוי.
17
- 18 לטענת המבקש, הגם כי סעד של דחיית תביעה על הסף הינו קיצוני, בענייננו אין מנוס ממנו,
19 ואין זה רצוי כי ביהמ"ש ידון בטענות שהתיישנו ו/או הוכרעו לפני שנים.
20
- 21 **תמצית טענות המשיבים:**
- 22 לטענת המשיבים, עד היום נמנע המבקש מלצרף החלטות ו/או כתבי בית דין מתיק תמ"ש
23 בקריות, והוא מסתיר עובדות מהותיות מביהמ"ש.
24
- 25 לטענת המשיבים, המבקש לא העלה את טענותיו למניעות התיישנות ושיהוי בהזדמנות
26 הראשונה, במסגרת ההליך בקריות, ועל כן מנוע מלהעלותן כאן. לטענתם, גם בתגובתו לצו
27 המניעה לא טען המבקש לכך. לטענת המשיבים, בית המשפט קבע במסגרת הצו הזמני שניתן
28 כי כל טענות המשיבים שמורות להם, והמשיב לא בקש לערער על החלטה זו.
29 לטענת המשיבים, טרם נערך דיון בהתנגדות המבקש לקיום הצוואה, והוא מנוע מלהעלות
30 טענות סף הנוגעות לרצון המנוחה ולצוואתה.
31
- 32 לטענת המשיבים, השופטת אלון הבהירה בראשית ההליך שם בהחלטה מיום 4.7.2006, כי
33 הסוגיה היחידה העומדת להכרעה נוגעת למכסת הביצים ולא לזכויות המבקש כבן ממשיך.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

- 1 לטענת המשיבים, כל הכרעות וקביעות ביהמ"ש נגעו לשאלה האם ניתן לבטל רישום מכסתה
2 ביצים על שם המשיב 1 והאם ניתן להחזיר את המבקש לעבודתו.
3 לטענת המשיבים, דווקא הקביעות בפסק הדין קובעות כי בין הצדדים הספציפיים שאלות
4 הבן הממשיך והבעלות על מכסת הביצים, יתבררו לאחר פטירת האם. לטענת המשיבים, רק
5 אז ניתן היה לנקוט בהליך בקשר לשאלת בן ממשיך וזהות הבעלים במשק ובמכסת הביצים.
6
7 לטענת המשיבים, החלטת כבי' השופט נאמן בביהמ"ש בקריות במסגרתה מחק את התביעה,
8 אך התיר לתובע לנקוט בכל הליך אחר, יש בה כדי להוות השתק ומניעות. שכן הותר לתובעים
9 לברר את תביעתם ולא ניתן למנוע מהם זאת.
10
11 לטענת המשיבים כתב התביעה עוסק בביטול רישומו של המשיב כבן ממשיך, והינו מעלה
12 שורה של נימוקים שטרם התבררה, וכן טענות הנוגעות לאופן רישום המבקש כבן ממשיך
13 שנודעו למשיבים רק עתה. לטענתם, לא ניתן היה לברר הסוגיות המפורטות בכתב התביעה
14 קודם לפטירת האם.
15
16 לטענת המשיבים, נקבע בפסי"ד של השופטת אלון כי מינוי המבקש כבן ממשיך היה שנוי
17 במחלוקת מאז ומתמיד.
18
19 לטענת המשיבים, יש לדון בטענות המבקש באופן של בירורן במסגרת ההליך העיקרי.
20 לעניין השתק פלוגתא טעונים כי ככלל אינו מביא לדחייה על הסף של תובענה חדשה ואין דין
21 התביעה כולה להדחות על הסף אלא רק הפלוגתאות לגביהן חל השתק.
22
23 לטענת המשיבים, יש לדחות הטענות להתיישנות ושיהוי. לטענתם, המבקש עצמו הגיש
24 תביעה כנגד אמו 23 שנים לאחר תאריך רישומו כבן ממשיך.
25 לטענת המשיבים לא העלה המבקש טענה זו במסגרת הבקשה למתן סעד זמני, ואחר את
26 המועד לכך.
27 לעניין השיהוי טוענים כי שיהוי בתוך תקופת ההתיישנות יעשה רק כאשר מגיע התביעה כדי
28 ניצול לרעה של הליך שיפוטי.
29
30 לטענת המשיבים, המדיניות המשפטית הרצויה הינה קיומו של דיון ענייני והכרעה בסכסוך
31 לגופו של ענין, ודחית הדיון על הסף תעשה רק כאמצעי קיצוני.
32
33 לטענת המשיבים, רישומו של המבקש כבן ממשיך היתה עזרה לצורך בניית ביתובמגרש שאינו

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

- 1 בנחלתם הבסיסית של ההורים, והדבר היווה הסכם מכללא שהיה מקובל על כל בני המשפחה.
2 לטענת המשיבים, המבקש מעולם לא נהג בהתאם לקריטריונים הראויים לבן ממשיך שנקבעו
3 בבע"מ 3996/12 - מחויבותו לדאוג למשק ולצרכי ההורה המבוגר.
4 לטענת המשיבים, המבקשהפגין אי מחויבות לצרכי האם והמשק כבן ממשיך, ועל כן ערכה
5 המנוחה צוואה בה חלקה את זכויותיה.
6 לטענת המשיבים, זכותה של האם המנוחה ושל האב הינם של בני רשות, ועל אף שמדובר
7 בזכות אישית התנאים לעבירותה ניתנים להסכמה בין הצדדים, ולכן יש לבחון הרצון
8 הסובייקטיבי של ההורים. לטענתם בעת המינוי הנטען לא היה חוזה משולש בעניין בן
9 ממשיך, ולא היו חתימות מטעם מורשי החתימה, והמנוחה הבינה זאת.
10 לטענת המשיבים, נקבע כי הסכם בדבר זכות בן ממשיך מהווה הסכם בדבר ירושה עתידית
11 והוא בטל מחמת הוראות סעיף 8(א) לחוק הירושה, כאשר בשנת 1999 ערכה המנוחה צוואה
12 בה קבעה את המשיב 1 כבן ממשיך.
13 לטענת המשיבים, ציוותה המנוחה את זכויותיה באופן שוויוני.
14 לטענת המשיבים, אינם חולקים על הקביעה כי למבקש זכות בגין ההשקעה שהשקיע בבית
15 המגורים שבנה, וכי מדובר בזכות מתנה שהתשכללה ונסתיימה.
16
17 לטענת המשיבים, המבקש לא היה רשום כבן ממשיך אצל רמ"י, וכל עוד לא ניתנה הסכמת
18 המינהל, לא יכולה התחייבות ההורים להבשיל כדי הקנייה מלאה של זכות. לטענת המשיבים,
19 רשאי נותן מתנה לחזור בו מהתחייבותו בשל התנהגות מחפירה של נותן המתנה. לטענתם,
20 מעיון בצוואת המנוחה עולה כי לא התכוונה ליתן לו את כל הזכויות כבן ממשיך.
21 לטענת המשיבים, המבקש ואשתו לא עזרו למנוחה ולא התעניינו בה, והתעלמו מליבתו של
22 הסכם הבן הממשיך. לטענתם, מי שלאורך השנים הפעיל ופתח את המשק עם האם המנוחה
23 היה משיב 1, והמבקש עבד במשק וקבל שכר עבור עבודתו.
24
25 לטענת המשיבים, מעולם לא ויתרו על זכותם במשק, שכן המבקש ידע כי הזכויות בנחלה
26 אינן שלו למעט בית המגורים שבנה, הוא לא שינה את מצבו לרעה בשום שלב.
27 לטענת המשיבים, ככל שנוצר שיהוי נוצר הוא בדין המבקש שכן עד היום לא קבל את אישור
28 רמ"י להעברת הזכויות בנחלה, וכאשר ידע אודות צוואת המנוחה משנת 1999. לטענתם, בחר
29 המבקש לשבת בחיבוק ידיים, בעוד המשיבים השקיעו במשק וטפלו באם.
30 בשל כך לטענתם יש לדחות טענת השיהוי.
31
32 לטענת המשיבים, טענת ההתיישנות לא הועלתה בהזדמנות הראשונה ויש לדחותה. לטענתם,
33 ההזדמנות הראשונה להעלאת הטענה היתה במסגרת הבקשה לסעד זמני.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

1 עוד לעניין ההתיישנות טוענים כי מירוץ ההתיישנות מתחיל ממועד גילוי העילה, שבענייננו
2 הינו לאחר פטירת האם המנוחה, שכן רק אז היה ניתן לברר הזכויות. עוד מבקשים הם
3 להסתמך על כלל הגילוי המאוחר ולטעון כי רק כעת נתגלו להם העובדות המבססות התובענה.
4
5 לטענת המשיבים, בענייננו, אין לא השתק פלוגתא ולא השתק עילה.
6 לטענת המשיבים, המשיב 2 בהליך זה כלל לא לקח חלק בהליך שם. לטענתם אף לגופו של
7 ענין לא הועמדה במחלוקת שאלה עובדתית שהיתה חיונית לתוצאה הסופית, וזכויות בן
8 ממשיד והזכויות במכסת הביצים לא נדונו לגופן, ואין זהות בין עילת התביעה.
9 לטענת המשיבים, הטענות בהליך כאן מקימות פלוגתאות נוספות ושונות מאלו שנדונו ו/או
10 הוכרעו בהתדיינות קודמת.

תמצית תשובת המבקש

11
12
13 לטענת המבקש בתשובתו, העלה טענת ההתיישנות בהזדמנות הראשונה, כבר בתשובה על
14 הבקשה למתן צו מניעה זמני. עוד לטענתו, העלה הטענה בשלב מקדמי של ההליך בתשובה
15 לצו מניעה זמני, בבקשה לדחייה על הסף ובכתב ההגנה, ואין למנוע זאת ממנו.
16
17 לטענת המבקש, לא הבהירו המשיבים מהן העובדות שנתגלו להם בשלב מאוחר, והם אף
18 טוענים כי ידעו זאת "מאז ומעולם". לטענתו, העילה לא נתגבשה עם פטירת המנוחה.
19
20 לטענת המבקש, אין ממש בטענת המשיבים כי במועד החתימה על ההתחייבות לבן ממשיד
21 היה קיים נוסח אחר להסכם המשולש, ולא הובאה לכך כל ראיה. זכויות המתיישבים בעין
22 יעקב היו מעולם זכויות ברשות שאינן חלק מהעזבון. עוד לטענתו, ההסכם הרלבנטי הוא
23 ההסכם ליום הפטירה ולא למועד חתימת ההתחייבות.
24
25 לטענת המבקש, המשיבים אינם יכולים לטעון כי ההתחייבות לבן ממשיד נעשתה למראית עין
26 ומנגד לטעון כי היתה התחייבות אך המנוחה חזרה בה שכן מדובר בטענות סותרות. לטענתו,
27 בכתב התביעה אין כל טענה לחזרה מהתחייבות. לטענתו, מדובר במתנה שהושלמה שכן
28 ניתנה הסכמת הסוכנות, וכן לטענתו אישור המנהל ניתן בשנת 1985.
29
30 לטענת המבקש, עפ"י פסה"ד של השופטת אלון, אין מדובר כלל בהסכם מתנה אלא בהסכם
31 דו צדדי שכן המבקש התחייב לעבוד במשק, ולא עולות כל הסוגיות הקשורות במתנה.
32 לטענת המבקש, המנוחה לא חזרה בה ממינויו לבן ממשיד, ולא ניתן לראות בצוואה ביטול/
33 חזרה כדין, בפרט כאשר הנחלה אינה חלק מהעזבון.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

29. לטענת המבקש, מושתקים המשיבים לטעון כי המינוי לבן ממשיך נעשה לשם בניית הבית בלבד, כאשר השופטת אלון קבעה כי תכלית ההסכם היתה כי המבקש יהפוך לבן ממשיך, וכן נקבע כי המבקש שינה את מצבו לרעה על סמך הסכם זה וההסתמך עליו.
כך גם לגבי מכסת הביצים, לאחר שקבע בית המשפט כי המנוחה אינה יכולה להעביר את מכסת הביצים בחייה, ברי כי אינה יכולה לעשות זאת בדרך של צוואה לאחר המוות.

דיון והכרעה

30. הסעדים הנדרשים בעתירה זו, הינם סעד הצהרתי הקובע כי זכות המבקש כבן ממשיך במשק בטלה, כי רישום המבקש כבעלים של מכסת הביצים בטלה וכי הנתבע ומי מטעמו אינו בעל הזכות לעשות שימוש ולהפעיל מחסן הביצים עם חבי גליקסמן.
המשיבים בתביעתם, טוענים כי רישום המבקש כבן ממשיך היה הליך רישומי בלבד לצורך בניית בית המגורים בנחלה, ולא מינוי מהותי, וכי נפלו פגמים בהליך המינוי.

התיישנות התביעה

31. על פי סעיף 5 לחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958 (להלן: "חוק ההתיישנות") התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה היא: בשאינו מקרקעין – 7 שנים, ואילו בתובענה במקרקעין 15 שנים, ואם מדובר במקרקעין מוסדרים – 25 שנים.
האם בעניינינו מדובר בתובענה שבמקרקעין?
סעיף 1 לחוק ההתיישנות מגדיר "מקרקעין" כ"קרקע מכל סוג וכל זכות או טובת הנאה בקרקע וכל דבר המחובר לקרקע חיבור קבע וכל זכות או טובת הנאה הטעונים רישום בספרי האחוזה".
וכך הובהר בפסיקה:

"החוק הבהיר, אפוא, כי "מקרקעין" לצורך סיווג התובענה לענין התיישנות נוגע לזכויות במקרקעין עצמם, ולזכויות וטובות הנאה במקרקעין, שהן בבחינת זכויות קנייניות בקרקע או בכל דבר המחובר לקרקע חיבור קבע, וכל זכות או טובת הנאה הטעונים רישום בספרי האחוזה. החוק מדבר, אפוא, בזכויות קנייניות במקרקעין, העולות כדי בעלות ממש, או זכויות קנייניות במקרקעין, הפחותות מבעלות, הטעונות רישום. "תובענה במקרקעין" לצורך חוק ההתיישנות אינה מתפרשת על פני זכויות אובליגטוריות הנתונות לאדם, גם אם הן נוגעות לשימוש במקרקעין. כאשר הזכות הנטענת מסווגת כזכות אובליגטורית, ולא כזכות קניינית במקרקעין, היא תמויין כתביעה "בשאינו מקרקעין" ולא כתביעה "במקרקעין"."

ע"א 9382/02 בולוס ובניו בע"מ נ' בנק דיסקונט בע"מ, ניתן ביום 10.6.08 (פורסם ב"נבו").

32. בעניינינו, זכותה של האם היא זכות של "בר רשות" ומינוי המבקש "כבן ממשיך", מהווה הליך להקניית זכויות עתידיות בנחלה, בהתאם להוראות ההסכם התלת צדדי בין המנהל, הסוכנות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 06-17-

- 1 וועד האגודה. ועל כן ברי כי אין מדובר 'בזכות במקרקעין' אלא בזכות אובליגטורית בלבד.
2 אף טענות המשיבים לביטול הרישום נוגעות לגמירות דעתם של ההורים המנוחים ולהשלמת
3 הליך המינוי - טענות מכוח דיני החוזים ודיני המתנה, ולא לזכויות במקרקעין.
4 כך גם נקבע בתמ"ש 78931/98 י.א. נ' ע.א. (08/06/2006), ובתמ"ש 14340-09-09 ש.ב.נ' נ.ב., (4.10.11)
5 (פורסמו בנבו).
6 לאור האמור, מדובר בתביעה בעניין "שאינו במקרקעין" ועל כן תקופת ההתיישנות החלה
7 לגביה הינה בהיקף של 7 שנים ממועד היווצרות העילה.
8
9 33. סעיף 6 לחוק ההתיישנות, קובע כי תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת
10 התובענה. המבחן המקובל לגיבוש עילת תביעה לצורך התיישנות הוא מועד קיומה של עילת
11 תביעה קונקרטית בידי התובע, המקיימת הנסיבות הנדרשות לצורך ביסוס תביעתו, שניתן
12 להוכיחן ולזכות בסעד המבוקש.
13 ע"א 244/81 פתאל נ' קופת חולים כללית, פד"י לח(3) 673, 684 (1984).
14
15 34. ההורים המנוחים חתמו על "הצהרה והתחייבות" למינוי המבקש כבן ממשיך ביום
16 27.8.1982. במסגרת ההצהרה, נכתב כי האמור נקבע "באופן בלתי חוזר".
17 על המסמך חתמו גם האגודה והסוכנות היהודית לישראל.
18
19 עילת התביעה התגבשה איפה כבר במועד החתימה על ההצהרה על ידי ההורים.
20
21 35. טענת המשיבים כי כפי הוראת סעיף 8 לחוק ההתיישנות, נעלמו מעיניהם העובדות המהוות
22 את עילת התובענה, לא הובהרה ולא הוכחה.
23 אין חולק כי האם המנוחה ידעה על הכרזת המבקש כבן ממשיך ועל משמעותה, לכל הפחות
24 במסגרת ההליך שהתנהל בפני כבי' השופטת אלון.
25 כך גם, המשיבים עצמם, ידעו על כך, ואף המשיב 2 אשר לא היה צד בהליך, העיד במסגרתו
26 וידע על המדובר בו (עפ"י פסק הדין).
27 פסק הדין ניתן ביום 29.5.2007, ועל אף שחלפו כ-10 שנים ממתן פסק הדין לא פנו האם ו/או
28 המשיבים לבית המשפט בתביעה למתן סעד הצהרתי כמבוקש כאן.
29
30 אין ממש בטענת המשיבים כי המבקש עצמו תבע את את האם בביהמ"ש לענייני משפחה
31 בקריות בנוגע למינויו כבן ממשיך ולא יכול היה לעשות זאת ככל ואכן התיישן המינוי. ההליך
32 בביהמ"ש בקריות התבסס על העברת מכסת הביצים למשיב 1 והפרת ההתחייבות שהתרחשה
33 רק בתחילת שנת 2005, סמוך להגשת התביעה.
34

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

- 1 יודגש, כי מירוץ ההתיישנות בעניינו של בן ממשיך אינו מתחיל רק עם פטירת ההורים ומימוש
2 הזכות (לאחר הפטירה). הסכם זה הינו בעל חובות וזכויות המתגבשות כבר החל ממועד
3 החתימה על המינוי. פסקי דין רבים הבהירו את מהות ההסכם למינוי בן ממשיך כמחיל
4 חובות וזכויות וכן יוצר מצג עליו מסתמך הבן הממשיך עוד בחיי הורים.
5 ראה לדוג': ע"א 1662/99 חזקיהו חיים נ' אליהו חיים, נו(6) 295 (2002) תמ"ש (משפחה תל אביב-יפו)
6 18968-11-09 מ.מ.נ' מ.ש (פורסם בנבו, 28.01.2016) תמ"ש (טבי) 14340-09-09 ש.ב.נ' נ.ב. [פורסם
7 בנבו] (4.10.2011), תמ"ש (משפחה טבריה) 20198-10-09 צ.ה.נ' מ.י (פורסם בנבו, 23.04.2012).
8
9 אין אף בהוראת סעיף 18 לחוק ההתיישנות, הקובעת כי 'לענין חישוב תקופת ההתיישנות אין
10 נפקא מינה אם הזכות נתבעת על ידי הזכאי המקורי או על ידי חליפו ... ובלבד שאם נסבה הזכות
11 בדרך ירושה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו נסבה
12 הזכות" - כדי למנוע התיישנות התביעה.
13 כאמור לעיל, "זכות התביעה" התיישנה עוד בימי חייה של האם, וכלל לא הועברה ליורשיה.
14
15 בניגוד לטענת המשיבים, הועלתה טענת ההתיישנות כבר במסגרת תגובת המבקש לבקשה לצו
16 מניעה זמני (סעיף 27 לתגובה), ובדיון שהתקיים בעניין זה ביום 13.7.17. כן הועלתה הטענה
17 במסגרת כתב ההגנה.
18 משכך, נדחית הטענה כי אין להיזקק לטענת ההתיישנות משלא הועלתה בהזדמנות הראשונה
19 לאחר הגשת התובענה (סעיף 3 לחוק).
20
21 **מכל האמור, מצאתי כי יש לדחות עתירת התובעים לסעד הצהרתי בנוגע לביטול זכותו של**
22 **המבקש כבן ממשיך, מחמת התיישנות.**
23
24 **שיהוי**
25 39. מקורו של השיהוי בדיני היושר האנגליים.
26 השיהוי בהגשת תובענה נוצר מקום שנעשה שימוש לא נאות בזכות התביעה העומדת לתובע
27 וארעה פגיעה בציפייה הלגיטימית של הנתבע שלא להתבע, עד כדי ניצול לרעה של ההליך
28 השיפוטי. רע"א 4928/92 עזרא נ' מועצה מקומית תל-מונד, פ"ד מז(5) 94.
29
30 בפסיקה נקבעו שני תנאים לדחיית התביעה מחמת שיהוי: ראשית, על הטוען לשיהוי להוכיח
31 כי השיהוי כמוהו כזניחת זכות התביעה או כוויתור על הזכות. שנית, עליו להוכיח כי עקב
32 השיהוי הורע מצבו. ראו ע"א 554/84 החברה לשיכון עממי נ' מימון, פ"ד מ(2) 802.
33 עוד נקבע כי:
34 "השיהוי כשלעצמו אינו מצדיק דחיית תביעה למתן סעד ... לא על נקלה ישלול בית המשפט

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

סעד מבעל דין בטענת שיהויי

ע"א 656/79 גרינפילד נ' קירשן, פ"ד לו(2) 317, 309.

40. ההורים המנוחים בחרו שלא להגיש כל תביעה בעניין זה. יודגש, כי האם המנוחה בחרה שלא להגיש התביעה אף לאחר מתן פסק הדין על ידי השופטת אלון, ממנו ניתן היה להבין באופן מפורש מהות מינוי המבקש כבן ממשיך. ניתן לראות העדר פעולה בעניין זה כויתור על זכות.

בעניינו, כפי שנקבע בפסק הדין של השופטת אלון, הסתמך המבקש על המצג שהציגו ההורים על פיו מינוהו לבן ממשיך. על בסיס מצג זה ראה עצמו מחוייב לעבודה במשק. הגשת התביעה, כיום לאחר פטירת ההורים, ומבלי שניתן לשמוע את עמדתם ואומד דעתם בעת חתימת ההצהרה על מינוי בן ממשיך, אינה מתיישבת עם עקרונות של תום לב.

בנסיבות אלו, לא יכול להיות חולק כי נוכח השיהוי הורע מצבו של המבקש.

על כן, לכאורה ככל ולא היתה חולפת תקופת ההתיישנות, ניתן היה לדחות התביעה על הסף אף מטעמי שיהוי.

השתק פלוגתא

41. השתק פלוגתא הינו כלל משפטי החוסם בעל דין לשוב ולהתדיין בשאלה עובדתית או משפטית שנדונה בין צדדים בהליך קודם. השתק זה הינו מחסום דינוני המוקדם בפני כל בעל דין המבקש להתדיין פעם נוספת על פלוגתא שכבר נדונה והוכרעה, גם אם ההתדיינות מבוססת על עילת תביעה שונה.

ע"א 1041/97 סרוו נ' נעלי תומרס בע"מ, פ"ד נד(1) 650, 642 (2000) ע"א 2035/03 לב יסמין בע"מ נ' ת.ג.י. בע"מ, פ"ד נח(6) 447, 453-452 (2004).

42. השתק פלוגתא יחול בהתקיים ארבעה תנאים עיקריים:

(1) קיומה של זהות עובדתית ומשפטית בין הפלוגתא שהוכרעה במסגרת פסק הדין הראשון לבין זו העומדת לדיון במקרה הנדון.

(2) קביעתו של ממצא פוזיטיבי בפלוגתא זהה במסגרת פסק הדין הראשון, להבדיל מממצא שנקבע עקב היעדר הוכחה.

(3) נדרש כי ההכרעה בפלוגתא הייתה חיונית לתוצאה הסופית שנקבעה בהתדיינות הראשונה.

(4) זהות בעלי הדין בהתדיינות הראשונה שהוכרעה ובהתדיינות המאוחרת, או היות הצדדים

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

1 בהתדיינות המאוחרת חליפיהם של הצדדים בהתדיינות הראשונה או היותם "קרובים
2 משפטית" לבעלי הדין שהתדיינו במקרה הראשון.
3 [ראו: ע"א 2576/03 וינברג נ' האפוטרופוס לנכסי נפקדים (21.2.2007). ע"א 9551/04 אספן בניה
4 ופיתוח בע"מ נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 12.10.09 (פורסמו בנבו).
5

6 עניינם של הצדדים נדון, כאמור, בפני כב' השופטת אספרנצה אלון בבית המשפט בקריות .43
7 במסגרת תמ"ש 5840/05.

8 בהליך שם, עתר המבקש כנגד המשיב 1, האם (בעודה בחיים) וכנגד המועצה לענף הלול.
9 כמפורט בפסק הדין, המחלוקת בין הצדדים הייתה בשתי סוגיות מרכזיות: האחת – שאלת
10 זכויות המבקש במשק, והשניה – משמעותה המשפטית של העברת מכסת הביצים מהאם
11 למשיב 1.

12
13 בין היתר, נקבע בפסה"ד, שניתן בעניינם של הצדדים ביום 29.5.07:
14 "19. זכויות התובע במשק האם.

15 עניינה הישיר של תביעה זו איננו בהכרזת התובע כבן ממשיך במשק הוריו לגופה...
16 בבירור תביעה זו, כי נסתפק בכך שהחל משנת 1984 פעל התובע מתוך הבנה כי הזכות כבן
17 ממשיך הוענקה לו על ידי הוריו, כהגדרתו בתקנות האגודות השיתופיות....
18

19 ...
20 20. השאלה האם הקניית הזכות של בן ממשיך הינה מתנה שטרם הושלמה או מתנה
21 שהושלמה במלואה הינה שאלה אשר טרם הוכרעה סופית בפסיקת בית המשפט, אולם
22 לצורך הכרעה בתיק זה אין לבית משפט חובה להידרש לה, כפי שיוסבר להלן.

23 21. מכלול הראיות והעדויות מצטרף למסקנה, כי האב המנוח, לאחר שעזר לשני בניו
24 הבוגרים בבניית בתיהם, ביקש לדאוג אף לשני אחיהם הצעירים כאשר לישראל, נתבע,
25 אשר לא הועיד עצמו לעבודה חקלאית, סייע בבניית ביתו בסמוך לנחלה ואילו לבן אסף,
26 התובע הועיד להמשך העבודה במשק.

27 22. אין חולק כי מקור ההכנסה של המשק בנחלה נשוא תביעה זו הינו הלול. פירושו של
28 דבר כי בבוא העת מימוש זכות ה"בן ממשיך" מתבטאת אף, ושמה: בעיקר, ביכולת
29 להמשיך את ניהול הלול, וביכולת לזכות במכסת הביצים הקיימת למשק זה.

30 23. מצב דברים זה, אשר טמן בחובו הענקת הטבות עתידיות לתובע, חייב את התובע
31 להישאר, כאמור, צמוד לנחלה, וליטול את האחריות לעבודה היום – יומית במשק. דומה,
32 כי השכר הזעום לו זכה התובע היה רק חלק ממניעיו להמשיך בעבודה זו וראיתו של התובע
את עצמו כבעל המשק בעתיד הייתה גורם לא פחות משמעותי.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

- 1 24. גרסת התובע כי היה הרוח החיה בהפעלת הלול במשך כ-3 עשורים – נאמנה עליי.
2 התובע הותיר בפניי רושם אמין – מעדויות הצדדים אני קובעת כי התובע נטל על עצמו את
3 העבודה היום – יומית במשק ובמטילות מתוך ראייתו והבנתו כי הוא בן ממשיך. קרי, בעל
4 המשק בעתיד...
5 הנתבע ואחיו, אליהו והרצל, אומנם לא הכחישו עובדה זו, כי אם ביקשו לייחס לה משקל
6 מועט.
7 ...
8 25. בחינת העדויות מלמדת כי לאחר שהאחים, הרצל ואליהו, בנו את ביתם הושארה
9 העבודה במשק לשני אחיהם הצעירים – התובע והנתבע. התובע עסק בעבודה השוטפת בלול
10 ואילו הנתבע קיבל לידיו את סמכויות ניהול המשק ובהדרגה אף את השליטה על כספי
11 האם...
12 ...
13 26. אוסיף ואציין כי שליטת הנתבע במשפחה – על פיו ישק דבר – בלטה לאורך כל ההליך
14 שלפניי. הנתבע נטל על עצמו את הפיקוד על קופת המשפחה...
15 27. עבודתו ארוכת השנים של התובע החלה אומנם כעבודה וולנטרית, כבן המסייע לאביו...
16 עם זאת ולהבדיל מאחיו הבוגרים, ראה עצמו התובע כמחויב לעבודה כחלק מחובותיו להוריו
17 כמי שהוכרז כבן ממשיך...
18 28. על פי המרקם העובדתי שהוצג בפניי, אני סבורה כי נכון יהיה להכתיר את ההתקשרות
19 בין התובע לבין הוריו כחווה בלתי כתוב או "חווה מכללא" לפיו, בתמורה לזכויות כבן
20 הממשיך, יתחייב התובע לעבוד, כל זמן שיידרש לכך, בעבודה במשק והמטילות. לשון
21 אחרת: מול זכות התובע לקבל מעמד כבן ממשיך, חלה עליו החובה להפעיל את לול
22 התרנגולות במשק.
23 לאחר מות האב, נותרו הבן – התובע והאם – נתבעת 1, כשני הצדדים לחווה.
24 29. העברת מכסת הביצים מהאם לנתבע.
25 ...
26 29.1 העברת מכסת הביצים כהפרת חווה
27 המשמעות של העברת מכסת הביצים ממשק אחד למשנהו הינה גדיעת מקור התוצרת של
28 המשק, תוך העברתה לאחר. השלכות העברת המכסה הינן, למעשה, איון יכולתו של בעל
29 הנחלה להפיק תוצרת מן המשק שבנחלה. פעולה כזו נוגדת את ההסכם שבין התובע לבין
30 הוריו, מסכלת תכליתו- שבבוא היום יהפוך ה"בן הממשיך" לבעל הנחלה ומהווה הפרה של
31 ההסכם.
32
33 29.2 האם, שעה שהעבירה את מכסת הביצים לנתבע, הפרה את ההסכם כלפי התובע

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

ומכוח הפרה זו זכאי התובע... לסעד של אכיפה.

...

29.5 עיינתי היטב בעדות האם... עדות זו מחזקת את מסקנתי כי לא הייתה גמירות דעת מצד האם להעברת מכסת הביצים... גם מטעם זה דין התביעה להתקבל ודין ההעברה להתבטל.

....

31. אני דוחה את טענת התובע להצהיר על היותו בעלים במשותף של מכסת הביצים ביחד עם אמו, שכן אין עניינה של תביעה זו בשאלת הבעלות העכשווית של התובע במשק ואיני קובעת מסמרות באשר לזכות זו, לרבות הזכות המטילת שנחלה..."

אפנה לבחון האם קביעות אלו מהוות השתק פלוגתא בהליך פה.

זהות הפלוגתא?

44. כפי שיפורט להלן, אכן מדובר בפלוגתא הנסמכת על מסכת עובדתית דומה. המשיבים מבקשים בעתירתם להכריע כיום כי מינויו של המבקש כבן ממשיך, היה הליך רישומי בלבד ולא מהותי, וכי ההסכם הינו הסכם למראית עין. אמנם, פסק הדין קובע כי אינו מכריע בסוגיית הבן הממשיך ואולם הינו מכריע לגבי ההסכמות שהיו בין ההורים למבקש. כאמור לעיל קובע פסק הדין כי בין ההורים למבקש היה חוזה בלתי כתוב או חוזה מכללא, לפיו בתמורה לזכויות כבן הממשיך, התחייב התובע לעבוד כל זמן שידרש לכך בעבודה במשק והמטילות וכי מול זכות התובע לקבל מעמד כבן ממשיך, חלה עליו החובה להפעיל את לול התרנגולות וכן כי לאחר פטירת האב, נותרו המבקש והאם כשני צדדים לחוזה (סעיף 28). קביעה עובדתית זו מהווה השתק פלוגתא הנוגע למחלוקת בדבר כוונת ההורים במינוי המבקש כבן ממשיך ומהות ההסכמות ביניהם. יצוין, כי מעיון עולה כי טענה זו בדבר "ההסכם למראית עין" הועלתה כבר בעתירה שם בה טענה האם בסעיף 3 לתצהירה כי "הנני להצהיר שאכן התובע הוא בן ממשיך אך המינוי הנ"ל נעשה בשנת 1982 ונעשה אך ורק בכדי לאפשר לתובע לבנות בית ולקבל משכנתא דבר אשר היה מבוקש ע"י המוסדות בשנות ה-80..." קביעה זו הוכרעה בפסק הדין, ואין מקום לדון בה פעם נוספת.

יצוין כי עפ"י הפסיקה, הכרעה אינה חייבת להיעשות במפורש, אלא יכול שתילמד מכללא. כאשר הממצא שקבע בית המשפט במשתמע שימש יסוד חיוני לביסוס הכרעתו של בית המשפט בפסק הדין הסופי. ראה בע"א 232/63 דניאלי נ' החברה המרכזית לחומרי בנין בדרום

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

- 1 בע"מ פ"ד יז 2832, וכן נינה זלצמן, מעשה בית דין בהליך אזרחי, הוצאת רמות 1991, עמ' 189-188.
2
- 3 אף בנוגע למכסת הביצים, קבעה כב' הש' אלון, כי העברת מכסת הביצים משמעותה איון .45
4 יכולתו של בעל נחלה להפיק תוצרת מהמשק שבנחלה וכן קבעה, כי העברת מכסת הביצים
5 למשיב 1, היוותה הפרה של ההסכם של ההורים עם התובע.
6 ניתן לומר, כי למעשה כבר נקבע בפסק הדין כי האם אינה רשאית להעביר מכסת הביצים
7 לאחר מלבד התובע, שכן יהיה בכך הפרה של ההסכם.
8 הגם האמור בסעיף 31 לפסק הדין על פיו 'אני דוחה טענת התובע להצהיר על היותו בעלים
9 במשותף של מכסת הביצים ביחד עם אימו, שכן אין עניינה של תביעה זו בשאלת הבעלות העכשווית
10 של התובע במשק ואינני קובעת מסמרות באשר לזכות זו לרבות הזכות על לול המטילות בנחלה."
11 והגם כי לא נקבע בפסק הדין כי למבקש זכויות בעלות במשק, זאת נוכח היותה של האם בין
12 החיים, אין בכך למנוע מקביעה זו להוות השתק פלוגתא.
13 כאמור, עפ"י פסק הדין, לא יכלה האם להעביר מכסת הביצים, שכן היתה בכך הפרה של
14 ההסכם עם המבקש.
15
- 16 לא נעלמה מעיני טענת המשיבים בהסתמך על בע"מ 4937/11 עמ"מ נ' עמ"מ (ניתן ביום .46
17 2.7.12), כי ניתן להפריד בין מכסת הביצים למינוי בן ממשיך במשק וכי ניתן להורות על
18 העברת מכסת הביצים ועל הורשתה.
19 אכן קבע בית המשפט העליון, כי מכסת הביצים הינה זכות נפרדת הניתנת להעברה. יחד עם
20 זאת, קביעות כב' השופטת אלון בפסק הדין הינן קביעות חלוטות, אשר לא הוגש עליהן ערעור.
21 כפי שהובהר ברע"א 3416/02 לידו כנרת בע"מ נ' מקורות חברת מים בע"מ, פ"ד נו(6) 631, על
22 ביה"מ לבחון, בכל הנוגע לקיומו של השתק פלוגתא אך האם העניין נדון והוכרע (בהבחנה
23 מתוצאת ההכרעה).
24
- 25 זאת ועוד, תחולה רטרופספקטיבית של הלכות שנקבעו על ידי ביה"ש העליון, הינה בנוגע
26 להליכים התלויים ועומדים בפני בית המשפט ואינה מאפשרת "פתוחה" של כל ההליכים
27 החלוטים שנדונו והוכרעו קודם לכן. רע"א 8925/04 סולל בונה בניין ותשתיות בע"מ נ' עזבון
28 המנוח אחמד עבד אלחמיד ז"ל, סא(1) 126 (2006).
29
- 30 **קביעתו של ממצא פוזיטיבי בהליך הראשון**
- 31 כאמור, על בית המשפט לבחון האם הוכרעה החלטה שיפוטית לאחר שניתנה לצדדים .47
32 ההזדמנות להשמיע את טענותיהם ולהביא ראיותיהם, ואין ביהמ"ש צריך לבחון האם
33 ההחלטה בהליך הקודם היתה נכונה. רע"א 3416/02 לידו כנרת בע"מ נ' מקורות פ"ד נו(6) 631.
34

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

1 בענייננו, אין חולק כי בהליך בבימה"ש בקריות נקבע ממצא פוזיטיבי על בסיס ישיבת
2 הוכחות, חקירת הצדדים ועדיהם והגשת סיכומים (כפי שפורט בסעיף 7 לפסק הדין).

4 האם ההכרעה בפלוגתא הייתה חיונית לתוצאה הסופית?

5 מעיון בפסק הדין עולה כי הכרעות וקביעות אשר נקבעו בפסק הדין, היו חיוניות לצורך הגעה
6 לתוצאה הסופית. השופטת אלון הדגישה כי לא הכריעה בכל הנוגע לזכויות המבקש כבן
7 ממשיך, אלא לעניין הנדרש לצורך הכרעה בהליך (סעיף 20 לפסק הדין).
8 הקביעה בעניין ההסכם שהיה בין המבקש להוריו, נדרשה לצורך ההכרעה בעניין ביטול
9 העברת מכסת הביצים.

11 זהות בעלי הדין

12 הצדדים בעתירה בפני השופטת אלון הינם כאמור, המבקש, ומנגד המשיב 1, האם המנוחה
13 .
14 כיום, פונים המשיבים בעתירתם כחליפיה של האם המנוחה.
15 בנסיבות אלו, אף הדרישה לזהות בעלי הדין מתקיימת.

17 סוף דבר

18 50. בית המשפט רשאי לדחות תובענה על הסף, כפי הוראות תקנה 101 לתקנות סדר הדין
19 האזרחי, תשמ"ד-1984.

21 אמנם, הלכה היא, כי לא בנקל ייעתר ביהמ"ש לבקשה לסילוק על הסף ועליו לנהוג בזהירות
22 עת שימוש בסמכותו ליתן סעד זה: "המדיוניות השיפוטית הנוהגת נוקטת משנה זהירות
23 בסילוק תביעה על הסף, על מנת שלא לפגוע בזכות הגישה לערכאות".

24 ע"א 335/78 שאלתיאל נ' שני פד"י ל"ו (2) 151.
25 וכן: ע"א 35/83 חסין נ' פלדמן פד"י ל"ז (4) 721. יי זוסמן, סדרי הדין האזרחי, מהדורה שביעית,
26 1995 בעמ' 387.

28 יחד עם זאת, מטעמים של סופיות הדיון ויעילותו, על מנת למנוע התדיינות חוזרת בעניין
29 שכבר נפסק, וכן על מנת למנוע הטרדת בעל דין בהליכים חוזרים, ובהליכים אשר התיישנו,
30 ואף מטעמי הגינות וצדק, אין מנוס מלהורות בנסיבות שבפניי על דחיית התביעה על הסף.

32 51. מכל האמור- הנני דוחה על הסף את העתירה לביטול רישום המבקש כבן ממשיך מחמת
33 התיישנות והשתק פלוגתא (סעיף 116א לכתב התביעה). כן הנני דוחה העתירה לביטול

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8542-06-17

- 1 רישום המבקש כבעלים של מכסת הביצים מחמת השתק פלוגתא (סעיף 116ב) לכתב
2 התביעה).
3 עתירת המבקשים בכל הנוגע לזכויות במחסן הביצים, וסעדים נוספים שנתבעו, יתבררו
4 במהלך ההליך המשפטי .
5
6 .52 נוכח התוצאה אליה הגעתי, יודיע המבקש, תוך 20 ימים מיום קבלת החלטתי זו, האם הינו
7 עומד על התנגדותו לקיום צוואת המנוחה מיום 16.5.13.
8 למען הסר ספק הצוואה תקויים בכל הנוגע ליתר הוראות הצוואה (שאינן נוגעות לבן
9 הממשיך ומכסת הביצים).
10
11 .53 המזכירות תמציא ההחלטה לצדדים.
12
13 ניתנה היום, כ"ג כסלו תשע"ח, 11 דצמבר 2017, בהעדר הצדדים.
14

ענבל קצב-קרון, שופטת

15
16